

10:20 • 09 ביולי 2026

כאשר עמליה הדר התקרבה לגיל 40 האחיין שלה, שלמד במגמת תיאטרון, ביקש ממנה עזרה בהפקת הסיום לבגרות. כשחקנית שכיבה בעבר בהצגות והשתתפה בסדרות טלוויזיה, היא היתה האדם המושלם לסייע לו לצלוח את המשימה, ואמנם "תוך שלושה שבועות הרמנו הצגה", היא מספרת. אחיה, אביו של הנער אסיר התודה, הציע לה להפוך את זה למקצוע, אבל הדר, שאחרי קריירת המשחק עבדה במשרד פרסום, היתה עיתונאית ועורכת, למדה טיפול בקול ותנועה והנחיית קבוצות ומה לא — אמרה שזה לא בשבילה. "אף פעם לא רציתי להיות מורה, בחיים לא רציתי ללמד, אפילו שנאתי להדריך בצופים". אלא שאז היא נתקלה בעיתון במודעה של "תוכנית קָרָב למעורבות בחינוך", שמכשירה מדריכים — כך קוראים להם — שפועלים בבתי ספר במגוון תוכנית העשרה, ונרשמה. האישה ששנאה ללמד גילתה שזו הקריירה שתמיד חלמה עליה, ובהמשך גם עשתה תואר בחינוך בסמינר הקיבוצים והפכה למורה מן המניין. מורה לתיאטרון. "הגעתי לתיכון מסוים שהייתי בו אהובה מאוד", היא מספרת. "שמחתי לקום בבוקר ולעמוד בפקקים בדרך לשם, לפעמים הייתי מגיעה ראשונה. יצרתי קשרים קרובים עם התלמידים. אהבתי אותם מאוד. עניין אותי להקשיב להם, לתת מענה לצרכים שלהם. כשהם עיצבו אותי הייתי אומרת, 'אתם מעצבנים'. האמנתי שאני צריכה להיות אותנטית איתם — בתגובות שלי, בדעות שלי, בהקשבה שלי".

מגמת תיאטרון, מספרת הדר, מושכת תלמידים מטיפוס מסוים. "גייז, או כאלה שמתלבטים בענייני זהות, מי שעברו הטרדות, אוטסיידרים שרוצים מקום שבו יוכלו לבטא את עצמם. ברוב גדול של המקרים הם סופר אינטליגנטים, סופר רגישים, בעלי כושר ביטוי נדיר.

התלמידים היו מגיעים לחדר התיאטרון בהפסקות, פשוט כדי להיות במקום נעים, לשמוע מוזיקה, זה נוהג מדבר בתוך המערכת. הייתי מהמורות האלה, שאם ראיתי תלמידים מעשנים — ואסור לעשן בבית הספר — הייתי אומרת, 'תעיפו את הסיגריה כי אם מישהו אחר יתפוס אתכם זה עלול להיגמר לא טוב וחבל'."

"מישהו אומר לי, 'הלוואי שתמותי, עמליה'. באים אלי מול הפרצוף, קוראים לי 'יא שרמוטה', 'יא נוחבה', 'יא תומכת טרור', 'יא זונה'. היתה אלימות באוויר"

ואז הגיע 7 באוקטובר ואחריו המלחמה בעזה, וגם להדר זה נגמר לא טוב. כמו המדינה כולה, התלמידים בתיכון שלה היו אבודים, נואשים ובעיקר כועסים. לבית הספר הגיעו מפונים ומפונות מעוטף עזה, נערים שאיבדו בני משפחה, מי שחוו טראומה. "כבר ביומיים-שלושה הראשונים אחרי הטבח הבנתי שאין לי הרבה ברירות — או שאני מצטרפת לאלה שקוראים לשטח את עזה ולהרוג את כולם או שאני שומרת על האנושיות שלי", היא מספרת. "בחרתי באופציה השנייה. שבועיים לתוך המלחמה, כשלא היו לימודים, נסעתי להתנדב בקטיף פלפלים בעוטף. הייתי הרבה בכיכר החטופים. התלמידים ידעו שאני אחרת. הם היו מאוד לוחמניים. הם לא רוצים שלום, אין דבר כזה לא מעורבים. היתה מורה ערבייה, צעירה משגעת, שהתפטרה מרוב גזענות. הם היו מאתגרים אותי. הייתי אומרת להם את דעתי ומקשיבה להם, גם כשהדעה שלהם הפוכה לשלי."

יום ראשון בבוקר, שנה מאז פרוץ המלחמה. הדר נכנסה כמורה מחליפה לכיתה שלא היתה שלה. באמצע השיעור, מבעד לחלונות שפונים לחצר, היא הבחינה בהתרחשות מוזרה. "המון יוצא ומתקבץ, מורה רצה לשם, מנהל בית הספר מגיע. השיעור עוד לא נגמר, אבל כולם זלגו החוצה, מכל הכיתות. ואז מישהו אומר לי, 'הלוואי שתמותי, עמליה'. המון אדם, תלמידים מכל השכבות, הולכים אחרי או באים אלי מול הפרצוף, קוראים לי 'יא שרמוטה', 'יא נוחבה', 'יא תומכת טרור', 'הלוואי שתמותי'. תלמידים שאני לא מכירה בכלל. אני רוצה להגיע לחדר מורים שנמצא בקצה השני של בית הספר — וזו חצר ענקית — אני הולכת מקצה לקצה וצועקים למורה 'יא זונה'. היתה אלימות באוויר. וכשעמדתי שם והסתכלתי עליהם ידעתי — אין דרך חזרה מזה. קפאתי, ניסיתי לדבר אבל ראיתי שאין עם מי. לקח לי זמן להבין מה קרה."

מה שקרה זה שאחד התלמידים, לא שלה, חיטט בפייסבוק האישי של המורה לתיאטרון ומצא שם פוסט תמיכה באיגד אל חלאק — תושב מזרח ירושלים בן 32 שאובחן על הרצף האוטיסטי — שנורה "בשוגג" על ידי שוטרי מג"ב שחשבו שהוא מחבל, במאי 2020. הדר העלתה את הפוסט, לצד תמונה של דגל פלסטין וספר שירה שלה, בינואר 2023, בעיצומן של ההפגנות שדרשו "צדק לאיגד". "תבין", היא אומרת, "אנחנו עוד לא ב-7 באוקטובר, אף אחד לא מדמיין את זה, גם לא אהרון חליוה. הלוואי שהיה מדמיין את זה."

על מה שקרה להדר בימים ובשבועות הבאים אפשר לומר שזה מזכיר תקופות חשוכות בהיסטוריה — נניח מהפכת התרבות של מאו בסין או מבול ההלשנות לשטאזי לפני נפילתה של חומת ברלין — אלא שדי ברור שהתקופה החשוכה מתרחשת כאן ועכשיו. בית ספר שלם קם על מורה שהעזה להביע תמיכה בגבר פלסטיני שנורה למוות מבלי שהיווה סיכון לאיש (בהפגנת תמיכה בשוטר היורה, שהתקיימה בפברואר 2022 מול בית המשפט, קרא איתמר בן גביר, עדיין לא שר, לאמו של ההרוג "מחבלת"). הדר נאלצה ללמד באווירה העוינת — על רקע קללות ויריקות — עוד כמה חודשים עד שהתפטרה. היא אובחנה כסובלת מפוסט־טראומה, עברה אירוע מוחי ועדיין לוקחת תרופה נגד דיכאון וחרדה. והיא לא חזרה ללמד. כנראה גם לא תחזור. "אין מספיק לוסטרל בשביל לנהל את השיחה הזאת", היא אומרת, "אולי באמת הגיע הזמן להגדיל את המינון".

עמליה הדר
תכף אשוב

עטיפת הספר. שירים שנכתבו בשנתיים וחצי האחרונות / צילום: הוצאת אלף / עיצוב הכריכה: סטודיו גם וגם

דאבל פיצ'ר

הטראומה של "אירועי י"ז בנובמבר", כך היא קוראת להם, מבליחה בספר השירים החדש של הדר "תיכף אשוב" שיצא לאחרונה (הוצאת אלף). כל שירי הספר נכתבו בשנתיים וחצי האחרונות, רבים מהם מבטאים אימת מוות וחרדת התאיינות שחוותה בזמן המלחמה, לפני וגם אחרי מה שאירע לה בבית הספר, כמו בשיר "חמשת שלבי החרדה": "נחשול קריאות הרחק ממך/ וקרוב מאוד./ הגוף מתחיל להתנתק/ בתנועת גלישה אטית,/ כמו קוביית קרח המשייטת על מגלשה מרוחה בשמן תינוקות/ החוש היחיד שעובד/ הוא חוש השמע/ שמך,/ כפי שמעולם לא נאמר./ ואת שומעת היטב/ ודחוף לך גם לאלף את העיניים:/ תביטו, זאת המציאות! תביטו!" בשיר אחר היא מתארת את הפחד שהעולם כפי שהכירה הולך ונשמת ממנה: "אני מייצבת את עצמי על אי הולך ונעלם —/ שיירי שרפרף עץ קלוע/ נסחבים ממנו — וממני — פיסות ופירורים,/ ועלי להתמתח עד קצות אצבעותי/ כדי לתפוס/ מקום משלי".

שיר אחר, "תעודת בגרות", שולח זרקור אל החינוך שאנשים צעירים מקבלים בבתי הספר שלהם — כולל בזה שבו לימדה — ותוהה עד כמה הוא באמת משרת אותם בחייהם הבוגרים: "עכשיו/ כשחולף על פני חייל/ ברחוב/ או יושבת מולי חיילת/ ברכבת/ אני מנסה לנחש באיזו מגמה/ הם היו בתיכון/, כמה זמן לקח להם ללמוד/ את משפט פיתגורס/ ואת נוסחת הטנגנס/ האם הם יודעים מי אמר למי/ ובאיזה הקשר נאמרו הדברים/, כיצד לכתוב טיעון/ ואיזו מסקנה הסיקו מהסיפור 'מאויב לאוהב' —/ לעומת הזמן שלקח להם ללמוד/ את שפת המלחמה/ בראשי תיבות".

הדר מסרבת בעקשנות לנקוב בשמו של בית הספר שבו עברה את האירועים האלה. אבל בידיעה שפורסמה ב-17 בנובמבר 2024 ב"ישראל היום", תחת הכותרת "תלמידי תיכון איימו על מורתם — בגלל תמונה ישנה עם דגל פלסטיין", דווח שזה קרה בתיכון ויצו הדסים. בשבוע הראשון אחרי יום הזעם בבית הספר הדר לקחה חופש. כשחזרה אמרה לצוות ההנהלה שהמקרה שנקלעה אליו יכול להיות גם הזדמנות. "הצעתי לעשות דברים מסוימים עם התלמידים, לזמן אנשי מקצוע שיכולים להתערב, אבל לא נעשה שום דבר. אמרתי, 'זו אחריות שלכם'. מישהו מההנהלה אמר לי בתגובה, 'למה לא חסמת את הפייסבוק שלך?' היה יום שהלכתי עם המפתחות בין האצבעות כמו נשק שלוף, למקרה שמישהו יתקוף אותי. פחדתי על החיים שלי, פחדתי שיעקבו אחרי לאוטו, שמישהו יצית לי את האוטו. זרקו עלי קלמנטינות. בהפסקות חמקתי מבית הספר".

"היה יום שהלכתי עם המפתחות בין האצבעות כמו נשק שלוף,

למקרה שמישהו יתקוף אותי. פחדתי על החיים שלי, פחדתי

שיעקבו אחרי לאוטו, שמישהו יצית לי את האוטו. זרקו עלי

קלמנטינות. בהפסקות חמקתי מבית הספר"

עמליה הדר

הרעש הזה רדף אחריה גם לבית ספר אחר, ביישוב אחר, שבו לימדה במקביל. "איפה שלא דרכתי, זה היה. דאבל פיצ'ר. גם שם צעקו לי כל מיני דברים או באו להציץ לחדר התיאטרון ולעשות כל מיני תנועות".

הצלחת ללמד?

"כן. לא כל התלמידים שלי, תלמידי התיאטרון, היו תומכים וסובלניים, אבל הם מכירים אותי וכמה מביניהם אמרו, 'אנחנו לא מסכימים עם הדעות האלה אבל אנחנו לא יכולים לסבול שמתנהגים אלייך ככה'. היו גם כמה הורים שהביעו תמיכה. בשלב מסוים זה הגיע לכך שהתלוננתי במשטרה אחרי שתלמידה איימה עלי במסנג'ר".

ולא קיבלת שום תמיכה מהנהלה?

"תגדיר תמיכה".

אם אני המנהל אני מכנס את כל תלמידי בית הספר ומבקש להוריד את עוצמת הלהבות, אומר משהו על חופש ביטוי ומתעקש שאני לא אקבל איומים, קללות וניבולי פה נגד אחד המורים. ומי שלא יציית ילך הביתה.

"התשובה היא לא. השיחה הכי קרובה לזאת שאתה מתאר נעשתה במרץ או אפריל, ארבעה חודשים אחרי מה שקרה, כאשר היה אירוע של חשיפה למגמות לקראת כיתה י'. תלמידים שראו אותי צעקו בוז. המנהל עצר וצעק על התלמידים ואמר דברים. בזמן אמת היו שניים-שלושה תלמידים שהשעו אותם לכמה ימים. זה הדבר הכי קיצוני שקרה".

אליס / עמליה הדר

מתוך הספר

"מתי את יוצאת מהמחלה אל העולם?"

הוא שאל,

אני לא במחלה,

במחילה,

אני בהשקיה, בשהיה במקום קריר ומקר

עד שארגיש שבאה העת

לצאת. בינתיים

הגוף מרפא את עצמו.

אולי אם אחזר על המשפט הזה מספיק פעמים

הוא יהיה נכון.

בינתיים

אני שואפת אויר דרך קשית פריסקופית לגלוי פני

אדמה.

מתי משהו יקרה, פשוט, בלי שארצה קדם?

אז איך התמודדת?

"הדבר הראשון שעשיתי זה להתקשר לעורך דין דניאל חקלאי, שהפנה אותי לעמית גורביץ, עורך דין לענייני עבודה שעזר [לאדם ורטה](#) (המורה שהוזמן לשימוע לקראת פיטורים בעקבות מכתב ששלחה אחת התלמידות ובו האשימה אותו בהבעת עמדות שמאל קיצוני בכיתה, ר"ט). אחרי יומיים חיפשתי פסיכולוגית, וישר העלו אותי על כדורים. "אחרי כמה חודשים אמרתי לעצמי שאני לא יכולה להמשיך ללמד כאילו כלום ושלחתי מכתב שבו הצהרתי שאני מתפטרת בדין מפוטרת — כלומר שאני דורשת לקבל את כל הזכויות והפיצויים כאילו פיטרו אותי. בשנת הלימודים הבאה התחלתי ללמד בבית ספר אחר, ביישוב אחר, במרחק נאה של קילומטרז'. אבל בסוף השיעור הראשון, אחרי שהתלמידים היו נורא נחמדים וקשובים, אחד מהם הוציא את הפצצה שהחזיק ביד שלוש שעות ואמר, 'תגידי, זו

את מהסיפור ההוא? זה גלש לקבוצות בוואטסאפ ובשיעורים הבאים פחות ופחות תלמידים הגיעו. יו"ר ועד ההורים העלה פוסטים, 'מי זו המורה תומכת הטרור שמלמדת את התלמידים שלכם'. כשהבנתי שזה הולך איתי גם לשם, התפטרתי. זה היה מעשה אמיץ. לסגור את הכל בבת אחת בלי לדעת מה אני עושה עכשיו".

לא רצית לתבוע?

"שקלתי. אבל נרמז לי בעדינות שאם אתבע הם יחפשו כל התבטאות שלי אי פעם, יכניסו אותי ואת הילדים שלי לבוך הכי עמוק שאפשר, ואני אצטרך למכור את הבית כדי לממן את ההגנה המשפטית. קיבלתי את הפיצויים שמגיעים לי והחלטתי שאני צריכה להתמקד בבריאות שלי, לחיות. ואם הייתי מקבלת, נניח, מיליון שקל, אז הייתי צריכה פחות לוסטרל? התשובה היא לא. אנחנו לא נמצאים באקלים שמאפשר באמת לנהל מלחמה כזאת ולהצליח בה. מה שהיה הכי דחוף זה להישאר בחיים. ולא לחטוף עוד שבץ, רק שהפעם הרבה יותר חמור".

"כעסתי מאוד. בכל פעם שמישהו מההנהלה היה אומר לי, 'תעזבי אותם, הם בורים', הייתי חושבת — מי משאיר אותם בורים?"

עמליה הדר

לשבץ שהדר חטפה קוראים אוטם לקונרי, שהתסמינים שלו קלים יחסית, אבל גם זו היתה התנסות מפחידה שהחריפה את הטראומה וחייבה אשפוז של חמישה ימים. "זה קרה ביום שבו החזירו את החטופים החיים האחרונים", היא מספרת. "קמתי בחמש בבוקר כדי לנסוע לכיכר החטופים. בדרך אני מרגישה משהו מוזר בצד שמאל. לא בדיוק נימול, וגם לא כאילו שנרדמת לך היד. הסתובבתי ונסעתי למיון של הלל יפה, נכנסתי ואמרתי לאחות, 'יש לי שבץ'. אמרה לי, 'תחכי'. אמרתי, 'זה עזר למישהו שחיכה?'"

היום, את כועסת?

"היום כבר לא. כעסתי מאוד. בעיקר על ההנהלה. בכל פעם שמישהו מההנהלה היה אומר לי, 'תעזבי אותם, הם בורים', הייתי חושבת — מי משאיר אותם בורים? מי לא מדבר איתם באמת על פוליטיקה? מי לא מנהל איתם שיחה אמיתית על החיים ועל העולם? ובכל פעם שאמרו לי 'תהיי חזקה', זה היה שורף לי עוד איזה פיז. אז ממש זעמתי. בקיץ, כמה חודשים אחרי שכבר לא הייתי בבית ספר, התקשר מישהו מההנהלה ואמר, במילים האלה — 'באמת לא ידעתי איך להתנהל עם זה'. חשבתי לעצמי, no shit. באמת לא ידעת. אבל מישהו אחר אמר שבית הספר התמודד יפה מאוד עם מה שקרה. 'עשיתי מה שיכולתי'".

מדהים שאף מבוגר אחראי לא אמר לתלמידים: לא כל חוסר הסכמה אמור לגרום לכם לרצות להעניש, לחפש נקמה.

"כשעוד המשכתי ללמד נתתי את כל מה שהיה לי — באמת את כל מה שהיה לי — אבל בפנים הרגשתי שאני מצטמצמת לגודל של גרגר מלח. הייתי מודעת לזה לגמרי, שאני לא מרשה לעצמי כלום — לא להתבטא, לא להגיד מה שאני חושבת; רק לא להתפרק. זה לחיות כל הזמן בפחד. אני נכנסת לחדר המורים ולא אומרים לי מילה. לפני שנייה הייתי האישה הכי

אהובה פה, פניתם אלי, סיפרתם לי דברים, עזרת לי בכל מיני דברים, נתתי לכם רעיונות, ועשיתי את כל זה בשמחה. עכשיו אתם לא מעזים לפנות אלי. חשוב לי להדגיש שאני לא קורבן. זו המציאות ואני נקלעתי לתוכה וזה לא רק הסיפור שלי. אבל זה לא עוזר לי שתגידו, 'טוב, זה לא אישי'. עבורי זה היה אישי מאוד".

מהנהלת ויצו נמסר בתגובה: "עם היוודע האירוע הוא טופל באופן מידי, מקצועי ובכבוד ראש, וכלל טיפול חינוכי ומשמעתי: ננקטו צעדים משמעתיים כלפי התלמידים המעורבים, התקיימו שיחות עם כלל התלמידים והוריהם, והתקיימה פעילות חינוכית רחבה לחיזוק ערכי הסובלנות, האחריות והכבוד ההדדי, כל זאת בשיתוף ובתיאום עם משרד החינוך והמועצה המקומית. הנושא מצוי בהליך משפטי שנפתח על ידי המורה עמליה הדר, ולפיכך ההתייחסות ניתנת במסגרת זו בלבד. אנו מחויבים להבטחת סביבת לימודים ועבודה בטוחה, מכבדת ומוגנת לכל אנשי ונשות הצוות ולכלל התלמידים, ונמשיך לפעול למניעת כל גילוי של אלימות, הסתה או פגיעה באדם". לפי הדר, לא מתקיים בין הצדדים כל הליך.

חולצה קדושה וספר פמיניסטי

הדר, בת 65, אם לשניים, מתגוררת בשנים האחרונות בפרדס חנה. "אני קלישאה פרדסנית — שמאלנית, פמיניסטית, טבעונית. גרושה ומאכילה חתולים. אבל לא סטלנית. כשהייתי צעירה אמרו עלי 'היפית'", היא אומרת.

היא נולדה בתל אביב והתבגרה בנהריה, בבית ימני מסורתי נוקשה. "לאבא שלי היתה חולצה עם שרוול קצר בצבע תכלת שהיתה תלויה באמבטיה. זו היתה החולצה שאיתה הוא היה הולך לים כל שבת — שזה מה שעושים בנהריה — והחולצה הזאת היתה קדושה כי הוא לבש אותה פעם כשלחץ את היד של בגין".

היא ניגנה בפסנתר ובגיטרה, למדה בלט וכתבה שירים. גילתה סימני מרדנות מגיל צעיר ובראה לעצמה זהות אינדיבידואלית מנוגדת לציפיות ממנה. "יום כיפור אצלנו היה כמו במאה שערים. לא מצחצחים שיניים, לא שותים מים. ביום כיפור אחד, כשהייתי בת 15 או 16, נתתי בוס בתפוח לאות מחאה. אם בערבים חזרתי הביתה בתשע וחמישה במקום בתשע פונקט, היו מחפשים אותי. היו הרבה דלתות נטרקות. עונשים. יחסית לילדה טובה נהריה, זה היה גיל נעורים סוער. נחשבתי למורדת שמגיע לה לחטוף מכות".

עד כמה זה היה חמור?

"חטפתי. לא ברמה שהיום היו קוראים לשירותי הרווחה, אלא ברמת חושך שבטו שונא בנו. בגיל 20 אבא שלי טען שלא הכה אותי מספיק כי עובדה, אני לא מחונכת".

"בלילות אחרי 7 באוקטובר הייתי עסוקה בתכנון נתיבי בריחה.

פחדתי שיגיעו אלי. ואז קרה מה שקרה בבית הספר והתיישב על כל הטראומות האפשריות שלי. גדלתי בנהריה של הפיגועים

וסמדר הרן וכל דבר מטרגר אותי"

עמליה הדר

אחרי השירות בצבא למדה בבית צבי. במחזור שלה היו עידית טפרסון, ענת וקסמן, יעקב כהן, ג'וליאנו מר וסי היימן. לאחר מכן שיחקה הדר בתיאטרון במשך שבע שנים, הופיעה בסדרות וגם התנסתה בבימוי. "שיחקתי הרבה עד שנמאס לי. מיציתי". היא התחתנה עם חבר הנעורים שלה מהתיכון בנהריה, סטודנט להנדסת אווירונאטיקה. הם עברו לחיפה והפכו להורים לשניים.

אחרי תקופה קצרה במשרד פרסום הדר החלה לעבוד כעיתונאית ועורכת במקומונים בחיפה. לקראת יום האישה היא באה לדפנה לוי, קולגה בעיתון, עם רעיון: לבקש מהקוראות לשלוח להן מושגים מהעולמות שלהן וללקט אותם למעין לקסיקון. הקוראות פחות התלהבו והשתיים החליטו לממש את המיזם בעצמן. התוצאה: "תהיי גבר: הלקסיקון הפמיניסטי העברי הראשון" (יצא בכתר ב-1997). זה ספר פורץ דרך לזמנו, שמציג מושגים שחלקם התיישנו (אבו עגילה, בלעבוסטע, דונה אידיאלה), אבל גם לא חושש לאתגר את השיח המגדרי והמיני של התקופה, עם ערכים כמו אונס, דילדו, יא שרמוטה, גוש בשד וגניבת זרע. "הספר תפס מאוד בקהילת הלהט"ב", אומרת הדר, "וגיליתי שהוא מצוטט בכל מיני מאמרים אקדמיים". העמדה הפוליטית שלה, שהתעצבה בימי המרדנות בנהריה, כמעט לא השתנתה במשך השנים. ב-2001, כשערכה את המוסף "מטיילים" שהיה מצורף לכתב העת "מסע אחר", היא הקדישה גיליון שלם למסלולי שלום בעזה. "כמו שהיו גיליונות על הודו או קרואטיה". במקביל לעבודתה כמורה, היא כל הזמן המשיכה לכתוב. ספר השירה הראשון שלה, "התשובה היא כן", שכולל שירים מארבעה עשורים של כתיבה, יצא ב-2022. בשיא המשבר שסיים את עבודתה החינוכית, היא אומרת, הכתיבה היתה המרחב היחיד שבו הרגישה בטוחה, והיא החליטה שהיא חייבת להוציא ספר נוסף.

עטיפת הספר "תהיי גבר". פורץ דרך לזמנו צילום: כתר

הספר "תיכף אשוב" מחולק לשערים על פי הגדרות של זמן — זמן אלוהים, זמן מלחמה, זמן חיפוש ועוד. "בסרט 'מגדל הדבורים' של תיאודור אנגלופולוס יש משפט נהדר שאני אוהבת לצטט: מה אם הזמן הוא לא הרופא אלא הוא המחלה? כל הזמנים האלה מתקיימים בי בעת ובעונה אחת, והעיסוק בהם מתקשר אצלי לחרדה. אחרי 7 באוקטובר זו היתה חרדת מוות".

חרדת מוות?

"כשפרצה מלחמת לבנון הראשונה הייתי בסוף השנה הראשונה בבית צבי. כמעט כל הבנים היו במילואים, ואנחנו, הבנות ומי שלא היה במילואים, נסענו באוטובוסים לכל מיני מקומות בצפון והופענו במקלטים. יום אחד מישוה בא אלי ואמר, 'תתקשרי הביתה'. התקשרתי בטלפון ציבורי וגיליתי שהחבר שלי, מי שלימים נהיה בעלי, נפצע במלחמה. לא באורח אנוש, אבל הטנק שלו התהפך והיה סיפור שלם. באותו רגע אמרתי לעצמי, 'זאת המלחמה האחרונה שאני עוברת בארץ. במלחמה הבאה אני אורזת את עצמי ונוסעת מכאן'. הפלא ופלא, זה לא מה שקרה ו-7 באוקטובר העצים את זה".

איך בדיוק?

"בלילות הייתי עסוקה בתכנון נתיבי בריחה. פחדתי שיגיעו אלי. זה היה פחד מוות ולא ידעתי לתרגם את זה. ואז קרה מה שקרה בבית הספר והתפוצצה אצלי כזאת כמות של חרדה שהרגשתי אותה ממש פיזית. מה שקרה לי שם התיישב על כל הטראומות האפשריות שלי, המטופלות והלא מודעות. הליקופטר, למשל. אני רק שומעת רעש בשמים ואני בטוחה שקרה משהו ולרוב אני צודקת — בשנים האחרונות קוראים לזה 'הותר לפרסום'. גדלתי בנהריה של הפיגועים וסמדר הרן וכלבים נובחים בלילה וכל דבר מטרגר אותי".

יומיים אחרי הפגישה שלנו, הדר שלחה לי הודעה בוואטסאפ. היא העלתה על הכתב כל מיני מחשבות שעלו בה בעקבות השיחה וגם צירפה שיר חדש שכתבה, "עונת הצייד", שמסכם באופן די מדויק את מה שעבר עליה:

* / עמליה הדר

עומדת קפואה מול פנסי הקטר השועט

איזו מין אילה את?

שאי רגליך הקלות הרחק מהעדר הקם להרגך

השפמי לברך

או עטי על כתפיך הדקות את שכמית הקסם

הפכי לאויר סתו חמים

שקופה כאיבר

רק אל תהיי הצייד שלהם היום.

מה קורה איתך עכשיו?

"קיבלתי דמי אבטלה ונגמר. יש לי ראיון עבודה עוד כמה ימים ונראה מה יהיה. ואני פוסט־טראומטית. פסיכיאטרית אישרה את זה בכתב".

איך זה מתבטא?

"אני גרה במרחק של ארבע דקות הליכה מבית ספר תיכון גדול. כשהייתי עושה הליכה בבוקר הייתי אומרת 'בוקר טוב' לכל מי שפגשתי. עכשיו אני עושה סיבוב גדול כדי לא להיתקל בתלמידים, ומשתדלת ככל שאפשר להתחמק מהמבט שלהם, המבט האטום שלהם. לא ללכת לידם. לא לפגוש אותם. בעיקר כשהם מסתובבים בקבוצות. הם לא מכירים אותי, אבל הם מפחידים אותי. אני מפחדת. עוברת לידם ומקווה שאני שקופה".

קשה.

"אני מספרת לך כבר כמה שעות על מה שקרה כי זה ראיון ואני מנסה לנתק את עצמי כמה שאני יכולה. אני שונאת לדבר על זה. כשהלכתי לפסיכולוגית הייתי צריכה לספר לה, והרגשתי שאני ממש לא רוצה, גם לחלק מהחברות שלי לקח לי הרבה זמן לספר. אין לי כוח לחזור לזה. לראות את המראות האלה. לעמוד מול ההמון המפחיד הזה".

זה זיכרון של השפלה?

"אני לא משתמשת במילה הזאת. אחרי 7 באוקטובר אמרו 'השפילו אותנו'. יכול להיות שזו המשמעות של מה שקרה לי. אני מרגישה שרצו לקחת ממני את מי שאני. לאיין אותי. איחלו לי למות. זה נקרא השפלה? תגיד לי אתה".

"7 באוקטובר הראה שעם כל זה שאנחנו כבר לא הבנות בצריח — יש בנות לוחמות, הבת שלי היתה בקרקל — עדיין להיות גבר זה הכי הכי. להיות קשוח. לא לסלוח. עוד פעם הדיכטומיה הזאת בין גברים לנשים"

עמליה הדר

היא באמת נשמעת מילה יומיומית מדי.

"כשקרה מה שקרה, מישהו שאל אותי, 'למה את ממשיכה ללמד?' נחש מאיזה מגדר הוא היה".

גבר.

"כן. מישהו ממגדר מסוג גבר. זה סיפור על מורכבות ועל הקושי להחזיק מורכבות. מורכבות זה חרא, זה קשה וזה מייאש. ומה שקורה עם התלמידים האלה — ולבי איתם, באמת כואב לי הלב עליהם — זה שפחות ופחות הם יכולים להחזיק מורכבות. בין שאר הדברים מלמדים לבגרות עיונית בתיאטרון את מיתוס הצבר. יפה הבלורית והתואר, 'הוא הלך בשדות', הפלמ"חניק, הגבר שלא מראה רגשות. אחד הדברים ש-7 באוקטובר עשה זה להראות שעם כל זה שאנחנו כבר לא הבנות בצריח — יש בנות לוחמות, הבת שלי היתה בקרקל, וכל הכבוד למה שהן עושות — עדיין להיות גבר זה הכי הכי. להיות קשוח. לא לסלוח. עוד פעם הדיכטומיה הזאת בין גברים לנשים. החזיר אותנו לשם ביג טיים".

את שונאת את התלמידים האלה?

"לא. וגם אז לא שנאתי אותם. אפילו לא כעסתי עליהם. באמת שלא. כאב לי נורא. הפחיד אותי. הרגשתי שהם מוציאים עלי את כל מה שהרגישו כלפי כל המורים שלימדו אותם אי פעם, החל בכיתה א'. היו הרגעים האלה שבהם הם היו מסתכלים עלי במין חיוך כזה שאומר, 'אנחנו יכולים עכשיו לעשות לך כל מה שאנחנו רוצים. אנחנו יכולים לדרוך עלייך. יש לנו כוח עלייך'. ואני לא מוכנה שלמישהו יהיה כוח עלי".